

Przegląd austriackiej sceny ateistów, humanistów i wolnomyślicieli

Autor tekstu: **Andrzej Wendrychowicz**

Austriacy niekonfesyjni, czyli niedeklarujący przynależności do żadnego kościoła i urzędowo zarejestrowanej wspólnoty wyznaniowej oceniają się na około 2 mln osób. To według różnych źródeł 20-24% w tym 8,5 milionowym kraju. To druga po wiernych kościoła rzymsko-katolickiego grupa obywateli. Nie wszyscy z nich są ateistami, niektórzy po prostu nie chcą płacić obowiązkowego tam podatku kościelnego. Tak, czy owak, to spora gromada. Sporo też jest organizacji i stowarzyszeń ich zrzeszających. Jesienią ubiegłego roku zyskali ważnego, ale też nieoczekiwanego sojusznika. Ale o tym na końcu.

Podejmują różne inicjatywy. Mają sporo sukcesów. Warto o nich opowiedzieć, może zainspirują także nasze organizacje ateistyczne, humanistyczne i wolnomyślicielskie do podjęcia podobnych działań. Przedstawmy w telegraficzny skrótce najaktywniejsze z nich.

AG-ATHE — AgnostikerInnen und AtheistInnen für ein säkulares Österreich (Anostycy i Ateiści na rzecz świeckiej Austrii) [ag-athe.at](http://www.ag-athe.at/) (<http://www.ag-athe.at/>)

Za swój podstawowy cel, zapisany w statucie, przyjęli egzekwowanie prawa osób niewierzących do równego traktowania, zapisanego w § 7 austriackiej konstytucji.

Robią to pisząc ekspertyzy prawne, urządzając debaty publiczne, publikując różne teksty, organizując biblioteki naukowe, lobując w polityce i uczestnicząc w różnych ciałach wybieralnych.

AHA — Allianz für Humanismus und Atheismus (Przymierze dla humanizmu i ateizmu) [atheisten.at](http://www.atheisten.at/) (<http://www.atheisten.at/>)

Ich celem jest organizowanie ludzi niewierzących, wyznających idee humanizmu i demokracji. Chcą kształtować i definiować obraz świata opartego na wiedzy, walczyć z uprzedzeniami, dogmatami i tabu. Chcą też neutralności światopoglądowej państwa. Pomagają ludziom wystąpić z kościoła.

Wygląda na to, że ich najbardziej widocznym osiągnięciem jest w miarę ożywiona dyskusja na forum na ich stronie internetowej.

Freidenkerbund Österreichs — Verein für wissenschaftliche Weltanschauung (Austriacki Związek Wolnomyślicieli — Stowarzyszenie na rzecz naukowego światopoglądu) www.freidenker.at/de/home

Dość energicznie działająca i chyba największa na laickiej scenie organizacja. Oprócz prowadzenia ciekawego portalu publicystycznego, wydają także własne pismo Freidenkerin. Za swój podstawowy cel uznają pełen rozdział kościoła od państwa. Laickość jest przez nich rozumiana jako pełna neutralność państwa wobec wszystkich religii i światopoglądów.

Konsekwentnie domagają się zerwania konkordatu, zawartego w 1933 roku przez faszystowski rząd kanclerza Dollfußa, który z kosmetycznymi zaledwie zmianami obowiązuje do dzisiaj i gwarantuje Kościołowi rozliczne przywileje. Angażują się na rzecz świeckiej szkoły. Uczestniczą w debatach publicznych na tematy światopoglądowe

Austriacki oddział niemieckiej **Giordano Bruno Stiftung** (Fundacji Giordana Bruna) [giordano-bruno-stiftung.at](http://www.giordano-bruno-stiftung.at/) (<http://www.giordano-bruno-stiftung.at/>)

Piszą o sobie, że są „fabryką myśli” humanistycznej i poznawczej. Wśród jej członków są znani naukowcy, filozofowie i artyści. Za swój cel uważają kształtowanie naturalistycznego obrazu świata oraz świeckiej, ewolucyjno-humanistycznej polityki i etyki oraz popularyzację takiego obrazu w społeczeństwie.

Fundacja zadebiutowała w Austrii w maju 2004 doskonale zorganizowanymi obchodami 80 rocznicy urodzin Karheinsa Deschnera najznamienszego niemieckojęzycznego pisarza-krytyka Kościoła. Jego powszechnie znane — także w Polsce — dzieło, to „Kryminalna historia chrześcijaństwa”.

Initiative Religion ist Privatsache (Inicjatywa religia jest sprawą prywatną) [religion-ist-privatsache.at](http://www.religion-ist-privatsache.at/) (<http://www.religion-ist-privatsache.at/>)

Jest to autonomiczny projekt nastawiony na dokumentowanie przypadków dyskryminacji osób niewierzących, będących naruszeniem religijnej neutralności państwa. Piętnowane są przypadki uregulowań prawnych i działań administracji rządowej i lokalnej, naruszającej tę fundamentalną zasadę. Osoby dyskryminowane mogą zgłosić swój przypadek na specjalnym formularzu umieszczonym na stronie internetowej Inicjatywy. Mogą też liczyć na fachowe doradztwo oraz na Racjonalista.pl

pomoc prawną w przypadku wejścia na drogę sądową.

Wir trennen jetzt Stadt und Religion — Laizismus Initiative Österreich (Teraz rozdzielamy państwo od religii — inicjatywa laicka w Austrii) [laizismus.at](http://www.laizismus.at/) (<http://www.laizismus.at/>)

To także samodzielny projekt z własną stroną internetową, na której są zbierane podpisy poparcia pod tytułową petycją. Jest tych podpisów na dzisiaj 5119. Ponadto strona zawiera obszerny tekst wyjaśniający intencje jej twórców. Moją uwagę zwrócił rozdział zachęcający osoby wierzące do podpisywania petycji. Współpraca z osobami wierzącymi na rzecz świeckiego państwa, to nadal nieprzerobiony temat w moim macierzystym Polskim Stowarzyszeniu Racjonalistów.

Wszystkie te organizacje i inicjatywy projektowe przed nieco ponad dwoma laty utworzyły koalicję o nazwie

Die Konfessionsfreien (Niekonfesyjni) [konfessionsfrei.at](http://www.konfessionsfrei.at/) (<http://www.konfessionsfrei.at/>)

Kilka przykładów ich wspólnych działań.

- Buskampagne. W roku 2009 Brytyjczycy okleili miejskie autobusy plakatami o treści "*There´s probably no god. Now stop worrying and enjoy your life*" Akcję skopiowano w kilku innych krajach europejskich. [Pisałem](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6660) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6660>) o tym w Racjonałiście.

Nie powiodła się jednak w Austrii. Przedsięwzięcia komunikacyjne we wszystkich dużych miastach odmówiły zgody. Nie pomogła droga prawna, ale mimo to osiągnięto zainteresowanie mediów i publiczności.

- Zainicjowano ożywioną debatę na temat nauczania etyki w szkołach publicznych. Nie tylko w Polsce przedmiot ten nie jest chętnie widziany przez władze kościelne i świeckie.

— Temat przywilejów — także finansowych — Kościoła jest przedmiotem analiz i różnego rodzaju protestów. Ostatnio Konfessionsfreien mocno oprotestowali i zyskali znaczne poparcie przeciwko pomysłowi Bauernbund (Związek chłopski), aby na obywateli występujących z Kościoła i nieplacących podatku kościelnego nałożyć zastępczy podatek, z którego byłyby finansowane koszty renowacji obiektów sakralnych.

- Ujawniono wewnętrzne polecenie wydane przez jednego z szefów państwowej telewizji ORF, aby nie przypominać, że norweski morderca Anders Breivik jest osobą wierzącą, bo to się źle kojarzy.

Z innych inicjatyw warto jeszcze wymienić niewchodzący w skład żadnej z ww. organizacji portal internetowy Atheisten-Info [atheisten-info.at](http://www.atheisten-info.at/) (<http://www.atheisten-info.at/>)

Jego redaktorzy starają się informować o wszystkich wydarzeniach z austriackich kręgów ateistyczno-wolnomyślicielskich.

To przez nich trafiłem na stronę **Volksbegehren gegen Kirchenprivilegien** (<http://www.kirchen-privilegien.at/>) (Referendum przeciwko przywilejom kościelnym).

Na stronie podano szczegółowe instrukcje postępowania. Stosowne przepisy nakazują, aby podpis osoby wspierającej projekt był złożony w urzędzie gminy/magistracie na wymaganym formularzu w obecności urzędnika, który legitymuje i potwierdza tożsamość podpisującego. Na dzień 4 stycznia spośród wymaganych 8032 (nie udało mi się ustalić, skąd taka dziwna liczba) mieli 7290 podpisów. Kiedy osiągną tę granicę mają tylko 8 dni na zebranie łącznie 100000 podpisów. Taka liczba upoważnia do złożenia w Parlamencie projektu ustawy obywatelskiej. Taka ustawa miałaby odebrać Kościołowi nie tylko przywileje zapisane w konkordacie, ale też zlikwidować odrębne przepisy np. zatrudnienia przez Kościół pracowników, subwencje federalne i gminne, zwolnienie z opłat turystycznych, oraz zniesienie obowiązku uczęszczania na szkolne lekcje religii.

A teraz o zapowiadzianym na początku nowym, niespodziewanym sojuszniku.

Chociaż Kościół Katolicki systematycznie traci wiernych, to żadna z austriackich partii politycznych nie ma odwagi zmienić swojej serwilistycznej polityki wobec KK. Wymownym przykładem jest obecny kanclerz federalny, socjalista, Fayman, który w młodości był ateistą i roznosił ulotki antykościelne. Kiedy jego kariera polityczna nabrała rozpędu, nawrócił się i wstąpił do Kościoła.

Niepodziewanie z tego politycznego chóru wyłamała się partia Zielonych (**Die Grünen**). Na swym październikowym 32. federalnym kongresie w Innsbrucku uchwaliła rezolucję pod tytułem **Rozdzielmy Kościół od państwa**. W dokumencie tym Zieloni uznają zarówno wolność religii, jak i wolność od religii jako prawa człowieka i zapowiedzieli zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji z tych powodów. Wolność religijna, ateizm i agnostycyzm są częścią demokratycznego i pluralistycznego społeczeństwa.

Delegaci na kongres zobowiązali federalne władze Partii do utworzenia grupy roboczej, która zajmie się rozpracowaniem następujących tematów:

- nauczaniem etyki oraz religii w szkołach;

- przywilejami podatkowymi dla wspólnot wyznaniowych;
- obecnością symboli religijnych w miejscach publicznych;
- wykreślenie z ustaw wszelkich obowiązujących obecnie tekstów przysięgi i ślubowania odwołujących się do religii.

Rezolucja Zielonych wywołała lawinę komentarzy w Austrii i zagranicą. Jest mało prawdopodobne, aby ta ignorowana przez polityczny mainstream partia osiągnęła cele zapisane w rezolucji, ale publiczna dyskusja nad nimi jest już nie do uniknięcia.

Mamy w Polsce partię, która weszła szturmem do parlamentu na hasłach antykościelnych.

Jak na razie nie widać, żeby o tym pamiętała. A może przydałoby się jakieś szkolenie u austriackich Zielonych?

Andrzej Wendrychowicz

Wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Jest założycielem i koordynatorem portalu edukacyjnego etykawszkole.pl oraz tłumaczem literatury naukowo-technicznej.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 08-01-2012)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7669) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7669>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl